
KRÓNIKA

PULA '86 — Július 17-e és 25-e között tartották meg Pulán a hagyományos játékfilmfesztivált. A szemlén a tavalyi év legjobb filmjeit vetítették, tizenötöt a versenyműsorban, tizenhármát pedig versenyen kívül. Bemutatták Nikola Stojanović *Aranyalma*, Vesna Ljubić: *A keskeny vágányú vasút váltókezelője*, Predrag Golubović *Önkéntesek*, Lordan Zafranović *Esti barangszó*, Veljko Bulajić *Az ígért földje*, Rajko Grlić *Három kell a boldogsághoz*, Zoran Tadić *Alom a rózsáról*, Ivan Martinac *Homokra épített ház*, Vladimir Fulgozi *Isztriai módra*, Emin Hallili *Kirándulás*, Sztrole Popov *Boldog '49-et*, Anton Tomašić *Kormorán*, Andrej Mlakar *Christophoros*, Tugo Štiglic *Tavasz a kagylóban*, Vojko Duletič *Doktor*, Boštjan Hladnik *Mese nélküli idő*, Nenad Đapić *Bosszú*, Zelimir Žilnik *Szép nők járják a várost*, Aleksandar Petković *Vad szél*, Aleksandar Husić *Miss*, Dragan Živković *Fekete Mária*, Dragoslav Lazić *Sekula és feleségei*, Zoran Amar *Stíróló*, Milan Jelić *Ideiglenes válás*, Živko Nikolić *A bűn szépsége*, Gordana Bošković *A fogházban*, Jovan Aćin *Bál a vízen* és Miljenko Dereta *Egy élet című* filmjét.

A Magyar Szó kritikusja, Ládi István így értékelte a 33. játékfilmfesztivált: A szemlén „féslikerek és melléfogások, bizonytalan és fokozatosan elbizonytalanodó formában öntött, félig átgondolt produkciók szürkeségének nyomasztó hangulata uralkodott”. A filmek „színvonala nagyjából hasonló, mint minden évben. A sokat emlegetett különböző válságok ellenére nem észlelhetők a hanyatlás jelei. (Igaz, a felfelé ívelés sem.) (...) A »rossz volt a fesztivál« és az »olyan volt mint máskor« impresszió-

ja mögött mégiscsak ott bujkál a hiányérzet, de ezt nemcsak az évi produkció váltotta ki, hanem az is hozzásegített, hogy a pulai fesztivál az alkotók és a producerek számára egyfajta rutinná vált. (...) A filmek színvonalát sem lehet a szűkös anyagiakkal magyarázni. Ha gondosabban megnézzük a legjobb művek főcímét, akkor kiderül, hogy vagy színházi és filmtapasztalatokkal bíró jeles író írta a forgatókönyvét, vagy jó irodalmi alkotás alapján készült. Forráskönyvrással azonban kevesen foglalkoznak, mert nem részesül kellő megbecsülésben. A hazai film legnagyobb hiányossága, akárcsak öt vagy tíz évvel ezelőtt, továbbra is a forgatókönyvben rejlik. Jól komponált, dramaturgiai botlások nélküli forgatókönyv, amelyben a párbeszéd is kifogástalanok, még mindig a kivételek közé tartozik.”

A filmfesztivál legjobb filmjének járó díjat, a Nagy Aranyaránát Sztrole Popov *Boldog '49-et* című alkotása érdemelte ki. A legjobb rendező Lordan Zafranović (*Esti barangszó*), a legjobb forgatókönyvíró Gordán Mihic (*Boldog '49-et*), a legkiválóbb női főszerepért Mira Furlan (*A bűn szépsége*), a legkiemelkedőbb férfi főszerepért Rade Šerbedžija (*Esti barangszó*), női epizódszerepért Nada Gyurevszka (*Aranyalma*), férfi epizódszerepért Dusko Kosztovszki (*Boldog '49-et*) részesei elismerésben. Az operatőri munkáért Goran Trbuljakot (*Alom a rózsáról*), a zenéért Ljupcse Konsztantinovot (*Boldog '49-et*). A legjobb debütáns rendezőnek járó díjat Anton Tomašićnak ítélték oda a *Kormorán* című filmért.

A pulai filmfesztivál keretében számos kísérőrendezvényt is tartottak, könyvbemutatókat, kiállításokat ren-

dezek, s kerekasztal-beszélgéseket, a filmelméletről, filmkritikáról és a filmpublicisztikáról.

MARKO ČELEBONOVIC (1902—1986) — Marko Čelebonović 1902-ben született Belgrádban. Zürichben, majd Lausanne-ban tanult, jogi tanulmányait Oxfordban kezdte, majd Párizsban diplomált. Kezdetben szobrászattal, később festéssel foglalkozott. A belgrádi Képzőművészeti Akadémia tanára volt 1947 és 1959 között. 1960 óta Franciaországban élt 1968-ban a Szerb Tudományos és Művészeti Akadémia tagjává választották. Képzőművészi munkásságának elismerésül AVNOJ-díjban és Július 7-e díjban részesült. Saint Tropez-ban hunyt el 1986. július 23-án.

Művészi opusa mintegy kétezer alkotásból áll. Öt méltatva a művészettörténészek mindig kiemelik sokféle festői fázisát. Kezdetben, a szobrászat hatása alatt, figuratív, szurrealista kompozíciókat alkotott, később a természetet fedezi fel, a szabadban kezd festeni, s a fauvizmushoz közelít. Barna korszaka mindössze négy évig tartott, 1929-től 1932-ig, ebben az időszakban festett képeit a fasizmus közeledésének sötét hangulata jellemzi, majd következő, zöld korszakában az intimitás felé fordul. A második világháborúban nem alkot, hanem bekapcsolódik a franciaországi fasizmusellenes mozgalomba. A felszabadulás után, belgrádi tanársága idején részt vesz az itteni képzőművészeti életben, a szocialista realizmus hatása kritikátlan érvényesítése ellen száll síkra. Itt kezdődik el festészetének ún. zöldeskék korszaka, amelyben új színhatásokat fedez fel. Utolsó festői fázisát 1966-tól számítják, ez a „világosság” periódusa, amelyben a transzcendentális világ felé fordul.

Marko Čelebonović festészetének mindegyik fázisa „az európai művé-

szeti minőség legmagasabb szintjéhez tartozik — írja Ács József. — Az »aktualitással« párhuzamosan haladt, de megőrizte sajátos távolságát az egyes művészeti mozgalmak szenvedélyeitől. Festő, aki fölülről nézte az életet, és — művei igazolják — megtalálta a belső folytonossághoz szükséges megoldást olyan humánummal és európai minőségekkel, amelyeket például Thomas Mann teljességérzéséhez hasonlíthatunk. Nagy, barna enteriőrjeiben már érződik az Európát fenyegető veszély, a 30-as évek derekán. Ilyen festői kultúrára és művészetre eddig nem volt példa ezen a tájon.” Arra a kérdésre kereste a választ, „hogyan megőrizni nemzeti kultúráját, művészetét és folytonosságát úgy, hogy ugyanakkor a kor színvonalán megmaradjon. (...) Marko Čelebonović az európai impozáns szerepét töltötte be Jugoszlávia szellemi és művészeti integrálódásában”.

DÍJAK, ELISMERÉSEK — Az Üzenet-díj bírálóbizottsága (Dér Zoltán, Hornyik Miklós és Kopeckzy László) 1986. július 26-án megtartott ülésén odaítélte a folyóirat tavalyi évfolyamában megjelent legjobb munkájáért járó pályadíjakat. A legkiemelkedőbb szépirodalmi alkotásért járó díjat ezúttal fordítónak ítélték oda: Lazar Merković érdemelte ki, aki az *Üzenet* 1985. február—márciusi Kosztolányi-emlékszámban Kosztolányi Dezső *Hajnali részegség* című versét tolmácsolta szerbhorvát nyelven. Ugyanebben a számban jelent meg Thomka Beáta értekezése Kosztolányi prózájáról, amelyet a zsűri a múlt év legszínvonalasabb tanulmányává nyilvánított. A legjobb munkásmozgalom-történeti munkát Hódi Sándor írta a politikus és filozófus Lukács Györgyről, tanulmánya *Kettős kötésben* címmel az 1985. júniusi számban látott napvilágot.